

A helyi demokrácia helyzete Székesfehérváron

Helyi Demokrácia Audit

11. jelentés

Készült az Állampolgári részvétel hete alkalmából az ÁROP 1.1.14-
2012-2012-0009 projekt keretén belül

2012. szeptember 24.

Echo Survey Szociológiai Kutatóintézet
H-8000 Székesfehérvár, Tobak u 17.
Tel: (22) 502-276, Fax: (22) 379-622
projekt@echomail.hu, www.echosurvey.hu

Jelen beszámoló további felhasználásához lépjen kapcsolatba az Echo Innovációs Műhellyel.

A tanulmány kéziratnak minősül, hivatkozni ennek figyelembevételével a feltüntetett szerzők, annak hiányában a beszámolót jegyző szervezet engedélyével lehet.

A kutatáshoz kapcsolódó adatbázis és módszertani anyagok az Intézetnél történt regisztráció után szintén elérhetők.

Javaslatait, észrevételeit, szakmai megjegyzéseit is szívesen várjuk a következő címen:

Echo Survey Szociológiai Kutatóintézet

8000 Székesfehérvár, Tobak u. 17.

Tel: +36 (22) 502-276

Fax: +36 (22) 379-622

www.echosurvey.hu

info@echomail.hu

Háttér

Az Echo Survey Szociológiai Kutatóintézet az Echo Network HDA („Helyi Demokácia Audit”) programjának keretén belül rendszeres társadalomtudományi kutatással vizsgálja a székesfehérvári helyi demokrácia helyzetét. A helyi demokratikus deficit alakulásán túl vizsgáljuk a lakosok önkormányzattal, az önkormányzati munkával, döntésekkel való elégedettségét is. Jelen kutatásunk a 2012. szeptember 24-30. között megrendezésre kerülő Állampolgári Részvétel Hete program keretén belül készült.

Módszertan

A kutatóintézetünk kérdezőbiztosai 300 véletlenszerűen kiválasztott székesfehérvári 18 éven felüli lakossal készítettek telefonos interjút standard kérdőívek segítségével. A mintavételből eredő kisebb eltéréseket ún. többszemponútú matematikai súlyozással korigáltuk, így a minta pontosan reprezentálja Székesfehérvár város teljes felnőtt, vezetékes telefonnal rendelkező lakosságát. A kutatási beszámolóban közölt adatok hibahatára az egyes kérdésekre válaszolók számától függően +/- 3-5 százalék. Ez azt jelenti, hogy az általunk mért eredmények legfeljebb ennyivel térnek el attól az eredménytől, amit akkor kapnánk, ha minden fehérvári vezetékes telefonnal rendelkező felnőtt lakost megkérdeznénk. A kérdőívek felvételére 2012. szeptember 14-17. között került sor.

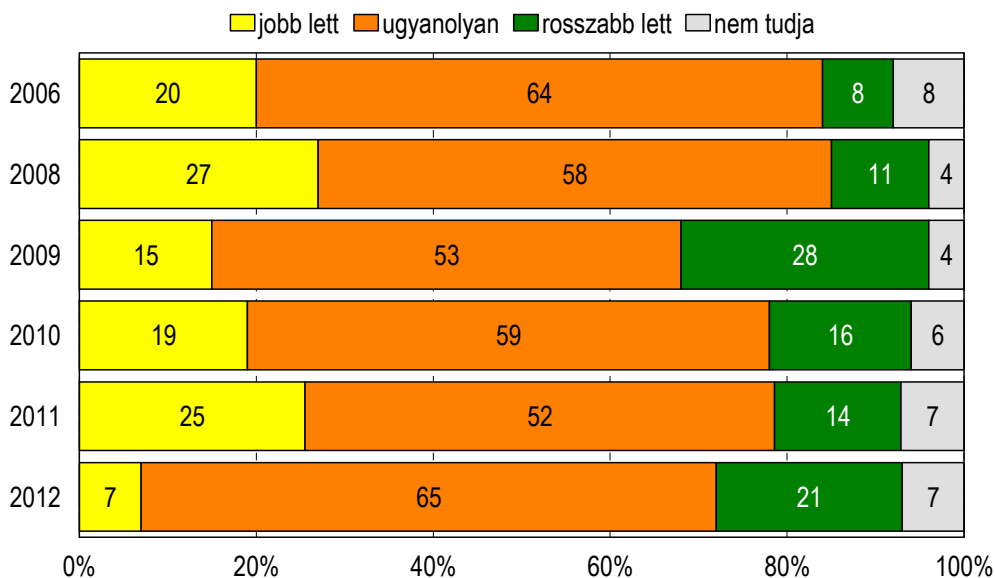
Egyes kérdéseknél azt kértük a válaszolóktól, hogy értékeljenek állításokat, minősítsenek problémákat, intézményeket négy illetve ötfokú skálán. Ezen kérdések egy részének esetében a kapott értékeket egy százfokú skálára számoltuk át, ahol a százas értéket az jelentette volna, ha az adott kérdésre minden válaszoló egyöntetűen a maximális, a nullát pedig az, ha a minimális pontszámot adja. A határ az ilyen százfokú skálákon az ötven pont. Az ez alatti érték általában negatív véleményt (bizalmatlanságot, elégedetlenséget, elutasítást stb.), míg az e feletti érték pozitív véleményt (elégedettséget, bizalmat, támogatottságot stb.) jelez. Más esetekben a kapott válaszokat -100 és +100 közötti ún. mérleg-indexre számoltuk át, ahol értelemszerűen a negatív értékek fejezik ki a kritikusabb, a pozitív értékek a pozitívabb véleményeket.

Lakossági elégedettség

A városi közhangulat egyik fokmérője, az általános elégedettség, az hogy mennyire elégedettek a lakosok azzal, ahogy Székesfehérváron „mennek a dolgok”. Ezt a kérdéskört számos kutatás során vizsgáltuk a 90-es évek óta, a helyi demokrácia audit (HDA) első adatfelvételében is szerepelt már.

Ha összehasonlítjuk a helyzetet az előző évekkal a lakosok döntő többsége, 65 százaléka nem lát érdemi változást, szerintük ugyanúgy mennek a dolgok, ezek aránya tavalyig évről évre nagyjából állandónak volt tekinthető, idén kicsit magasabb lett. A megkérdezett helyi lakosok érzik és átlátják a város kivívásokkal terhes gazdasági helyzetét, s ez lecsapódik a véleményekben is. Azok, akik szerint idén jobban mennek a város ügyei, mint egy évvel korábban, a minta 7 százalékát teszik ki, míg az ellenkező póluson 21 százalékuk található. 2010-hez képest e kérdésben 2011-ben határozottabb pozitív elmozdulás volt tapasztalható, az ideai vélemények többsége a tavalyi helyzet változatlanosságát mutatják. Most 7 százalékponttal nőtt azok aránya, akik romló tendenciát látnak. A nők és a 60 éven felüliek az átlagnál némileg kritikusabb véleményt fogalmaztak meg e kérdésben, az idősek 41 százaléka, a nők 25 százaléka szerint romlott a helyzet a városban, de nőtt a bizonytalanok aránya is körükben.

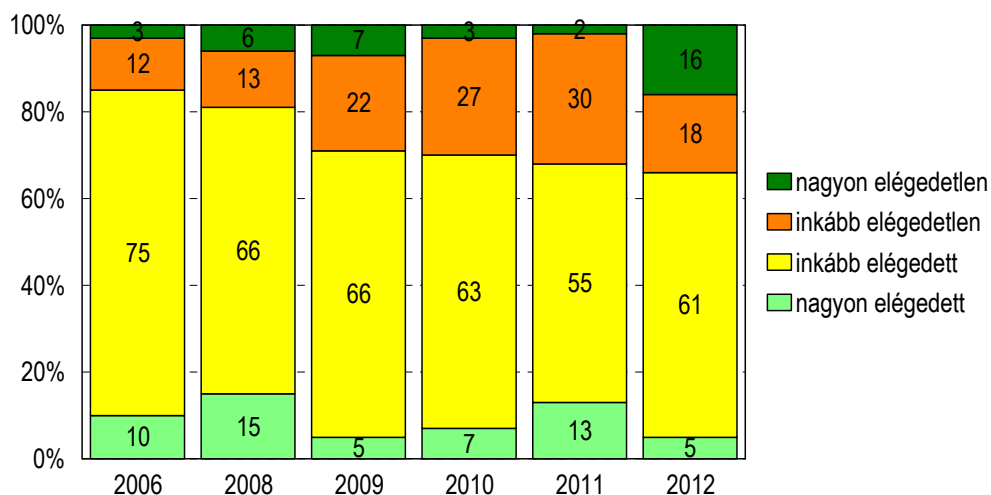
Ha összehasonítja a helyzetet itt a városban a tavalyi évvel...

A gazdasági válság előtti helyi demokrácia audit adatfelvétele nagyfokú elégedettséget mért, a válaszolók 10 százaléka nagyon, további 75 százaléka inkább elégedett volt akkor, kritikus véleményt 15 százalék fogalmazott meg azzal kapcsolatban hogy milyen a fehérvári helyzet. 2009-ben ezzel

szemben már csak a fehérváriak 5 százaléka volt nagyon, 66 százaléka pedig inkább elégedett azzal, ahogy a városban mennek a dolgok, s 29 százaléka volt inkább elégedetlen. Ezek mögött alapvetően a gazdasági válság negatív hatását kellett akkor látni, mely a várost még ma sem hevert ki. Bár tavaly ősszel emelkedés volt regisztrálható, a korábbi évhez képest duplájára nőtt a nagyon elégedettek aránya, 2012-ben a városi átlagot nézve ismét nőtt az elégedetlenek köre, különösen a nagyon elégedetleneké, ám ez nem érintett minden társadalmi csoportot. Ha részleteiben nézzük ugyanis az adatokat, sajátos demográfiai törésvonalat láthatunk az idei véleményekben. Míg a fiatalok és középkorú lakosok elégedettsége tavaly óta szignifikánsan nőtt a városban, addig az idősebb lakosok véleménye kritikusabbá vált, a tavalyi kiugró elégedettségük érezhetően csökkent.

Mennyire elégedett azzal, ahogy Székesfehérváron mennek a dolgok?

2008 szeptemberében mérleg-indexen kifejezve +34 pont volt az elégedettség, 2009-ben ezzel szemben már csak +18 pont volt, ami erőteljes és szignifikáns csökkenés, 2010-ben viszont némi emelkedés után +22 pont volt mérhető, s ez tavalyra +25 pontig emelkedett, idén ismét mérséklődött +10 pontra. Jellemző, hogy véleményelmozdulás nem érint minden társadalmi csoportot, a közepesen képzettek és a 45 éven aluliak körében szignifikánsan javult a város megítélése, a diplomások és a 45 éven felüliek körében ellenében erősebben romlott az index értéke.

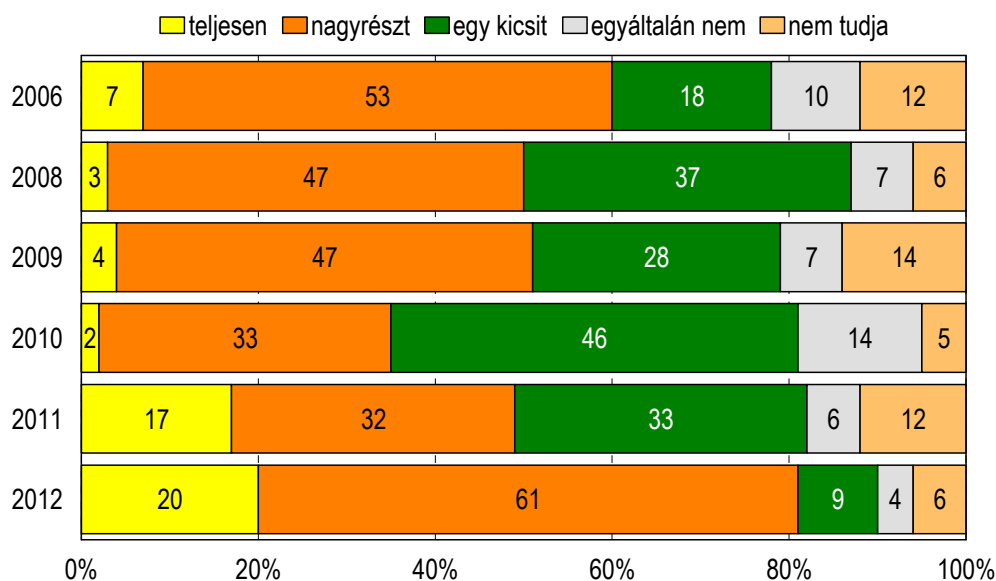
Az elégedettség alakulása az egyes társadalmi csoportokban (mérleg-indexen)

	2006.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Férfiak	+ 34	+42	+17	+25	+18	+5
Nők	+ 42	+30	+20	+19	+28	+16
30 év alattiak	+ 29	+50	+28	+32	+5	+22
30-44 évesek	+ 44	+37	+18	+25	+19	+33
45-59 évesek	+ 33	+18	+5	+13	+37	-14
60 év felettiak	+ 50	+40	+26	+19	+46	-17
Átlag	+ 39	+34	+18	+22	+25	+10

Önkormányzati problémaismeret

Arról, hogy az önkormányzat mennyire ismeri, hogy mit szeretnének a fehérváron élő emberek 2010. szeptemberében megoszlottak a vélemények, 2 százalékuk szerint teljesen, további 33 százalékuk szerint inkább ismerték az önkormányzatnál, hogy mit szeretnének az itt élők, ellenben negatív véleményt formált 60 százalékuk, s 5 százalékuk bizonytalan volt. A mérleg-index értéke kifejezetten alacsony, -18 pont volt. Tavaly e kérdésben jelentős pozitív elmozdulások voltak mérhető, bár bizonytalanok aránya 12 százalékra nőtt, de ennél fontosabb, hogy 15 százalékponttal 17 százalékra nőtt azok aránya, akik szerint teljesen ismerik az önkormányzatnál, hogy mit szeretnének az itt élők, és további 32 százalékuk is inkább pozitív választ adott. Mindez mérleg indexen -18 pontról +11 pontra való átfordulást eredményezett. Ez a pozitív tendencia tovább erősödött, most már 20 százalékuk szerint teljesen, 61 százalékuk szerint nagyrészt ismerik az önkormányzatnál, hogy mit szeretnének az itt élők emberek. Ez négy év átlagában a legmagasabb önkormányzati problémaismereti indexet adja, pontszáma +46 pont (!). Korcsoport szerint az idősebb korosztályokban az átlagnál alacsonyabb elégedettség mérhető e tekintetben, de az index értéke itt is meghaladja a +30 pontot, s jellemző a férfiak által adott jobb értékelés is.

Mennyire ismerik az önkormányzatnál, hogy mit szeretnének az itt élő emberek?

Az önkormányzati problémaismeretről szóló index alakulása az egyes társadalmi csoportok szerint (mérleg-indexen)

	2006.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Férfiak	+ 14	+3	+6	-26	+4	+50
Nők	+ 16	-1	+11	-10	+20	+41
30 év alattiak	+ 10	-6	+33	-23	+24	+40
30-44 évesek	+ 18	-1	+5	-26	-13	+55
45-59 évesek	+ 2	+2	-10	-11	+17	+52
60 év felettiak	+ 34	+14	+11	-12	+19	+31
Átlag	+ 15	+2	+9	-18	+11	+46

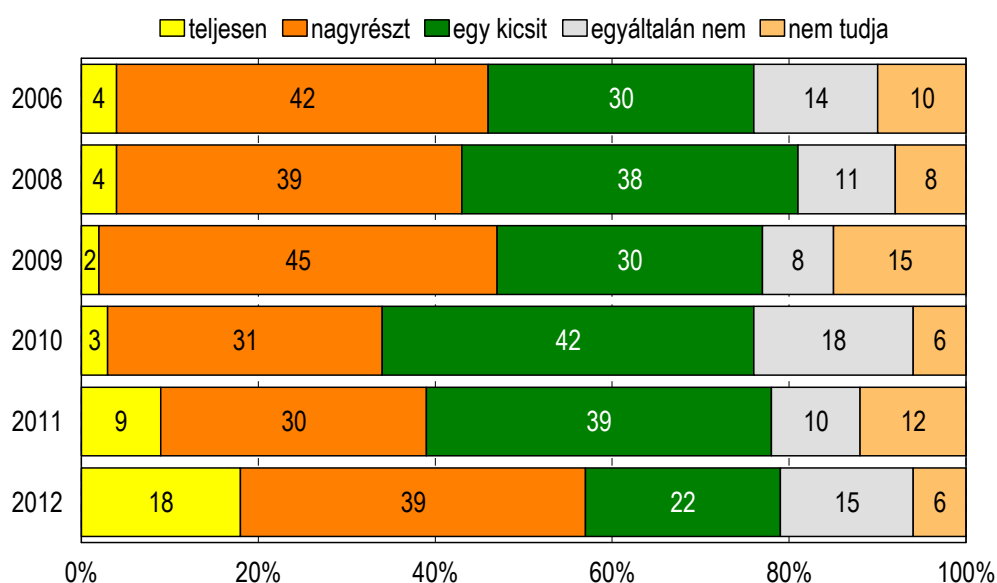
Megfelelés a lakossági igényeknek

A problémaismeret egy dolog, ezekre adott releváns helyi válaszok egy másik dolog. Abban a kérdésben, hogy mennyire veszik figyelembe az önkormányzati döntésekben az itt élő emberek igényeit a pozitív elmozdulás már tavaly mérhető volt. Akkor a lakosok 9 százaléka mondta, hogy teljesen és további 30 százalék válaszolt inkább igennel, bár a relatív többség továbbra is úgy érezte, hogy csak kis mértékben veszik figyelembe az önkormányzati döntésekben az emberek igényeit. A 2010 szeptemberében mért mélypont után (-20 pont), az index -4 pontra emelkedett tavaly, idén pedig +12 pontig nőtt, ez a helyi demokrácia auditunk sorában 2006 óta mért legmagasabb érték. E mögött

alapvetően az áll, hogy teljesen elégedettek aránya megduplázódott, s nőtt közepesen elégedettek is, miközben ennél jóval kisebb mértékben emelkedett azok aránya, akik szerint veszik figyelembe az emberek igényeit a városházi döntésekben.

Részleteiben is elemezve a véleményeket, az korábban azonosított társadalmi törésvonal itt is látható, míg a fiatal és középkorú lakosok véleménye nagyon sokat javult e kérdésben, addig az idősödő és a 60 év feletti lakosok kevésbé érzik úgy, hogy az emberek igényét figyelembe vennék az önkormányzati döntésekben.

Mennyire veszik figyelembe az önkormányzati döntésekben az emberek igényeit ?

Igénymegfelelés alakulása az egyes társadalmi csoportok szerint (mérleg-indexen)

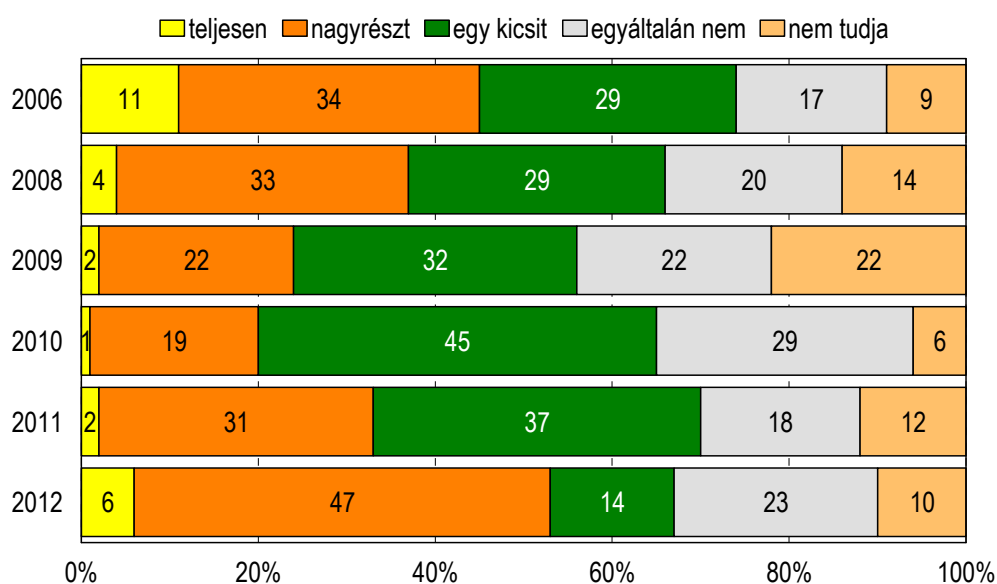
	2006.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Férfiak	-6	+1	+1	-23	-18	+18
Nők	-3	-14	+3	-18	+9	+6
30 év alattiak	-19	+10	+30	-7	+4	+57
30-44 évesek	-3	-23	0	-23	-17	+24
45-59 évesek	-5	-14	-18	-28	-5	-27
60 év felettek	+13	-2	-6	-22	+2	-29
Átlag	-4	-8	+2	-20	-4	+12

Transzparencia, a döntések átláthatósága

Az előző kérdéshez hasonló a helyzet a lakosság körében az önkormányzati döntések átláthatóságával kapcsolatban is. Míg 2010-ban csak 20 százalékuk szerint volt teljesen vagy nagyrészt nyomon követhető, a lakosok számára átlátható a döntéshozatal folyamata, addig tavaly már 33 százalékuk nyilatkozott így, idén pedig a lakosok több mint 50 százaléka tartja teljes mértékben vagy nagyrészt átláthatónak a döntéseket.

Mennyire tartja átláthatónak azt, ahogy az önkormányzatnál a döntések születnek?

Transzparencia index alakulása az egyes társadalmi csoportok szerint (mérleg-indexen)

	2006.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Férfiak	-5	-11	-38	-38	-27	+13
Nők	-3	-21	-21	-43	-13	-10
30 év alattiak	-10	-5	-31	-40	-12	+35
30-44 évesek	-9	-21	-35	-30	-21	+33
45-59 évesek	-1	-24	-35	-43	-18	-40
60 év felettiak	+6	-13	-13	-49	-29	-30
Átlag	-3	-16	-32	-41	-20	+2

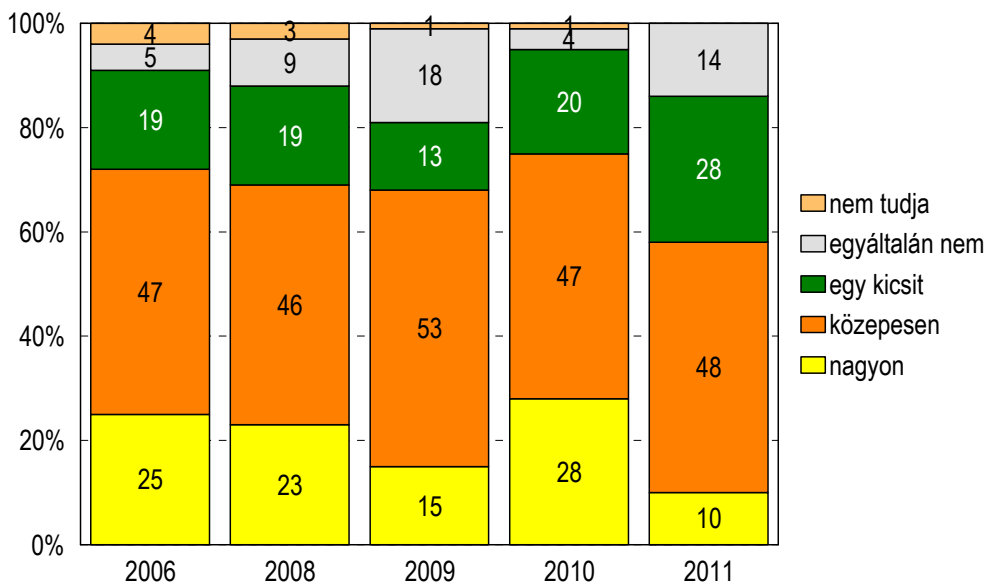
Az átláthatóság index értéke már az első kutatáskor, 2006-ban is negatív volt a városban, -3 pont, a 2009-ben mért -32 pont után azt gondolhattuk nincs már lentebb, de közvetlenül a polgármester váltás előtti -41 pont erre sajnos rácsáfol. Tavaly már e téren is megindult a javuló tendencia, ennek

jelenként -20 pontra emelkedett a transzparencia index, most pedig még tovább javult a helyzet az átláthatóságot segítő intézkedéseknek köszönhetően, az index értéke pozitívba fordult át +2 ponttal. Különösen sokat javult a diplomások, a fiatalok és a férfiak véleménye, ugyanakkor az idősödő de még aktív lakosok körében nőtt az elégedetlenek aránya, míg a 60 éven felülieké érdemben nem változott.

Vélemények a demokráciáról

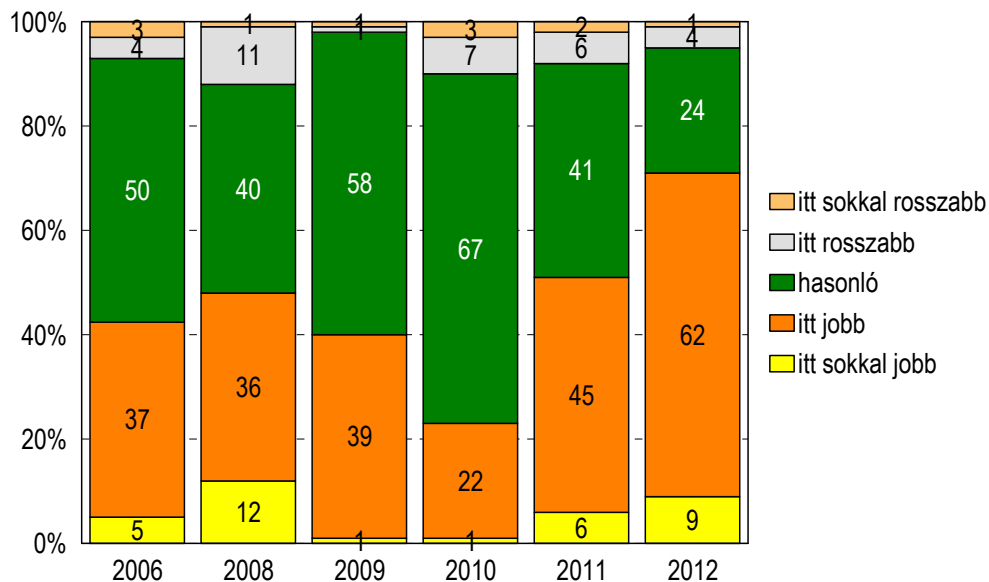
Eddig minden kutatásunk azt mutatta ki, hogy a lakosok többsége érdeklődést mutat a székesfehérvári demokrácia iránt. 2006-ban 25 százalékukat nagyon, 47 százalékukat közepes mértékben foglalkoztatta a helyi demokrácia kérdésköre, helyzete, s ez a 2009-ben mért negatív rekord után 2010-re 28 százalékra nőtt, tavaly azonban ismét mérséklődött az erősen érdeklődők aránya, s nőtt azoké, akiket egyáltalán nem foglalkoztat ez a kérdés, 4 százalékról 14 százalékra. A helyi demokrácia iránt közömbösek aránya nem változott tavaly óta, 14 százalék, ám az erősen és közepesen érdeklődők köre csökkent, míg a kicsit érdeklődőké nőtt ezzel párhuzamosan. Demográfiai szempontokból elemezve a kérdést, megállapítható, hogy a fiatalok körében végzett fejlesztő munka nem múlt el nyomtalanul, mert míg a 35 éven aluliak 46 százalékát foglalkoztatja a helyi demokrácia helyzete, addig a középkorúaknak 32, a 60 éven felülieknek pedig csak 22 százalékát.

Mennyire foglalkoztatja Önt a helyi demokrácia helyzete Székesfehérváron?

A helyi demokrácia helyzete más településekhez képest a két évvel ezelőtt megkérdezettek közel negyede szerint volt jobb Székesfehérváron, tavaly viszont már 51 százalékuk vélte így, a pozitívan nyilatkozók aránya 23 százalékponttal nőtt akkor egy év alatt. Most még jobbak az eredmények, a lakosok szubjektív demokrácia érzete alapján, a lakosok 9 százaléka szerint sokkal, jobb 62 százaléka szerint jobb a helyi demokrácia helyzete Fehérváron más településhez képest. Jellemző, hogy míg tavaly a fiatalabb válaszadók kritikusabbak voltak e tekintetben is, addig idén éppen ők és a diplomás lakosok fogalmazták meg a legpozitívabb véleményeket.

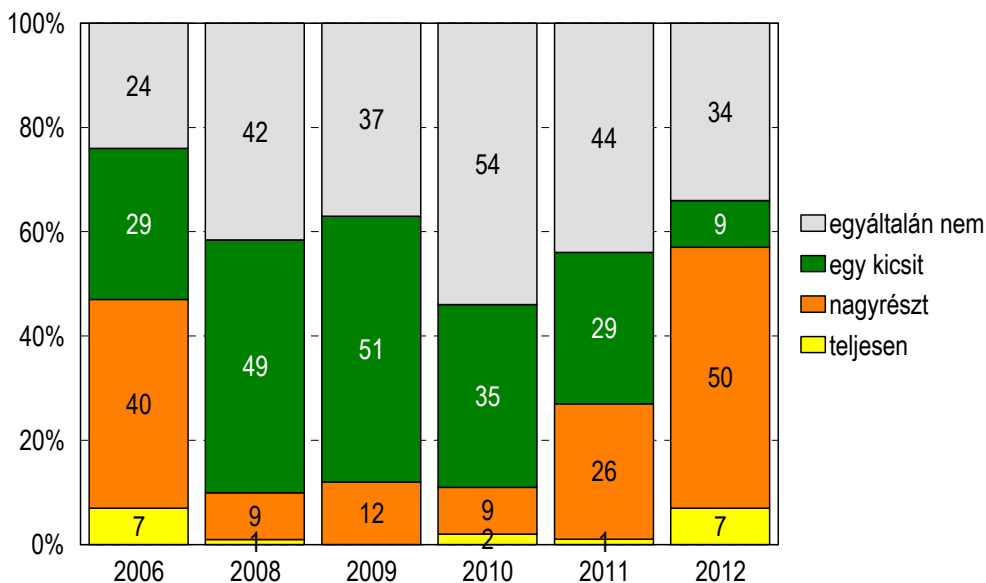
Hogyan ítéli meg a helyi demokrácia helyzetét Székesfehérváron más településekhez képest?

Részvétel és beleszólás

A demokratikus társadalmi működés egyik fontos eleme, hogy a lakosok beleszólhassanak abba, ahogy a városban mennek a dolgok. Tavaly a lakosok 44 százaléka úgy érezte egyáltalán nem, 29 százaléka pedig úgy, hogy csak kis mértékben tud beleszólni abba, ahogy a városban zajlanak az ügyek, s mindössze 30 százalékuk gondolta úgy, hogy nagyrészt van beleszólása a dolgokba. Bár a tekintetben is javult a helyzet 2010 óta, az ebből képzett participációs index értéke tavaly még -44 pont volt, ami markáns elégedetlenséget mutatott, idén -9 pont.

Hogy érzi, mennyire tud Ön beleszólni abba, ahogy a városban mennek a dolgok?

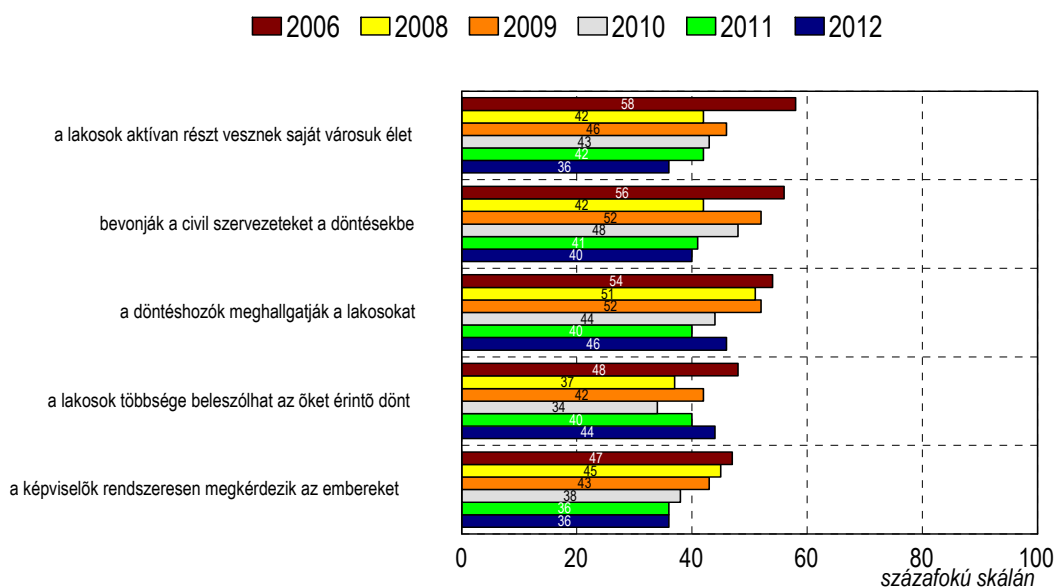

Vélt participációs index alakulása az egyes társadalmi csoportok szerint (mérleg-indexen)

	2006.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Férfiak	-11	-55	-52	-65	-43	+1
Nők	-11	-68	-59	-60	-45	-18
30 év alattiak	-20	-60	-62	-71	-52	+34
30-44 évesek	-10	-68	-57	-58	-27	+29
45-59 évesek	-11	-60	-51	-62	-44	-46
60 év felettiak	+ 4	-58	-56	-57	-53	-50
Átlag	-11	-62	-56	-62	-44	-10

A helyi demokrácia működésének mérésére összeállítottunk egy kérdéssort, melyben a megkérdezettek különböző állításokat kell rangsorolniuk százfokú skálán. Az ilyen skálakon a 40-60 pont közötti tartomány a bizonytalan sáv, az ábrán jól látszik, majd minden állítás ide sorolódott be. Az ideai válaszokból látszik, hogy tavalyhoz képest szignifikáns változás három dimenzióban történt, egyrészt tovább javult a lakossági megítélése +4 ponttal annak, hogy a lakosok többsége beleszólhat-e az őket érintő döntésekbe, ugyanakkor romlott -6 ponttal a saját részvételi aktivitásuk tekintetében. A civilek bevonása tekintetében a lakosok szerint nem történ változás, ugyanakkor abban a kérdésben, hogy a döntéshozók, képviselők meghallgatják-e a hozzájuk forduló lakosok problémáit kis mértékben javult az elégedettség.

Ön szerint mennyire jellemző Székesfehérváron, hogy...

A sajtó függetlensége

A helyi demokrácia kiemelt összetevője, a helyi média függetlenségének kérdése. Ezzel kapcsolatban el kell mondani, hogy 2006-ban a lakosok többsége a helyi médiát még inkább függetlennek tartotta az önkormányzattól és a város vezetésétől, azok közül is elsősorban a Fehérvár Televíziót és a Fehérvár Rádiót (78-80 százalék) kellett akkor kiemelni, s jellemzően egyedül a Fehérvári Polgárnál vélték akkor többen úgy, hogy szerkesztőségi munka nem független a város vezetésétől (40 százalék).

2008-ban a két rádiót kivéve a helyi média esetében erősebb önkormányzati, városvezetői befolyást vélték a lakosok, mint 2006-ban. Különösen sokat, 22 százalékpontot romlott akkor a Fehérvári Polgár függetlensége, de a Fehérvár TV és a Fejér Megyei Hírlap tekintetében is 16-19 százalékponttal romlott a lakosok véleménye. 2009-ben a kép még komorabbá vált, gyakorlatilag a teljes helyi média megítélése romlott e tekintetben, s míg egy évvel korábban négy sajtó (Fehérvár TV, Fejér Megyei Hírlap és a két rádió) vélt függetlensége is pozitív tartományban volt, két éve ez mindössze a két rádióra volt már csak igaz. Tavaly minden általunk vizsgált sajtó mutatói javultak, a lakosok véleménye szerint erősödött az autonómiájuk.

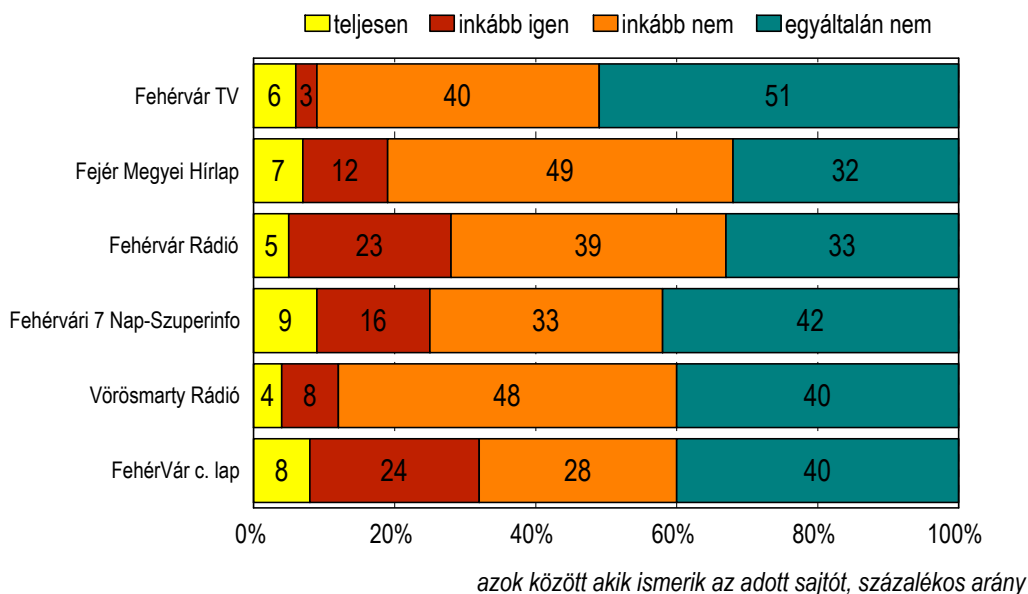
Összességében a helyi média vélt függetlensége 2006-ban mérleg indexen +39 pont volt, ami pozitív kép, 2008-ban már csak -1 pont, 2009-ben pedig -35 pont lett, ami azt jelenti, hogy a székesfehérvári lakosok benyomásai alapján a média többségében önkormányzati befolyás alatt, nem pedig tőle függetlenül tevékenykedett a városban. Tavaly minden helyi sajtó tekintetében javult a lakossági vélemény, s ennek köszönhetően az egész helyi médiára vonatkozó -29 pontos index is -1

pontra mérséklődött, ám az elmúlt egy évben ismét kritikusabbak lettek az emberek, -35 idén a helyi média vélt függetlenségi mutatója, ami a 2009-es adatokkal egyezik meg átlagosan. A legjobb mutatókat a Fehérvár Rádió és Fehérvár c. újság kapta idén, míg a legerősebb önkormányzati befolyást a Fehérvár Televízió és a Vörösmarty Rádió esetében vélelmeztek a lakosok.

A helyi sajtó vélt függetlensége (mérleg-indexen)

	2006.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Fehérvár Televízió	+48	+6	-8	-32	-13	-52
Fejér Megyei Hírlap	+37	+10	-2	-9	-19	-36
Fehérvár Rádió	+50	+29	+7	-15	0	-28
FehérVár	n.a	n.a	n.a	-35	-1	-26
Fehérvári 7 nap/Szuperinfo	n.a	-7	-40	-25	+2	-30
Vörösmarty Rádió	+ 34	+22	+9	-20	-2	-42
Átlag	+39	-1	-35	-29	-1	-35

Ön szerint a helyi sajtó mennyire független a város vezetésétől?

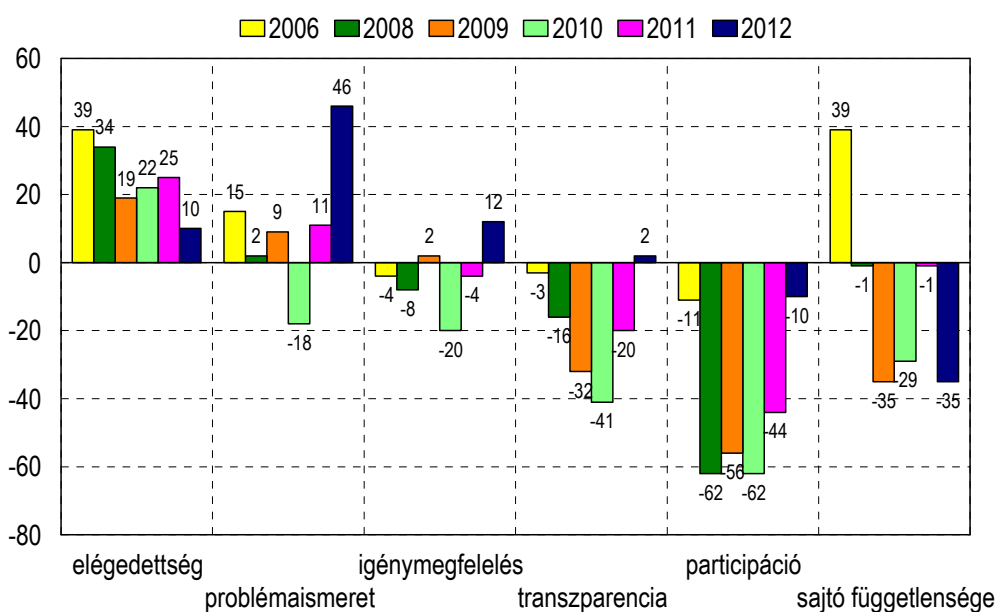
Összegző indexek alakulása

A Helyi Demokrácia Audit már hetedik éve a helyi demokrácia hat dimenzióját vizsgálja a lakossági véleményalkotás alapján Székesfehérváron. Ennek megfelelően hat indexet is alkotunk:

1. lakossági elégedettség index
2. döntéshozói problémaismeret index
3. igénymegfelelés index (reszponzivitás)
4. átláthatóság index (transzparencia)
5. beeszólás, részvétel indexe (participáció)
6. helyi sajtó függetlensége

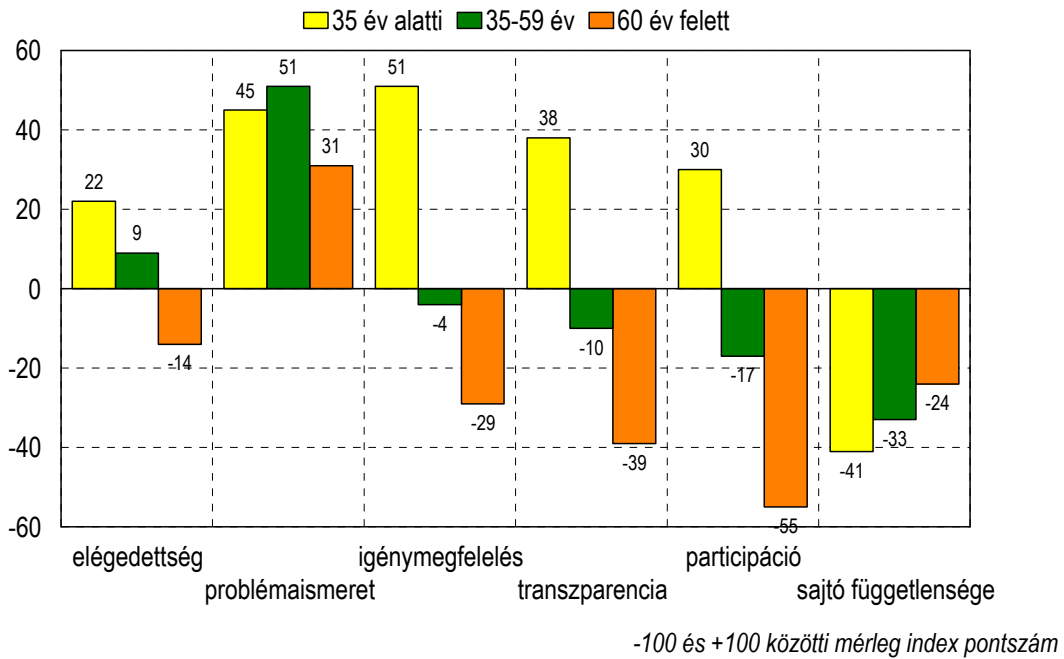
Összefoglalva a kutatás eredményeit megállapítható, hogy 2010-hez képest 2011-ben érezhetően javult a döntéshozói problémaismeret indexe, az igénymegfelelés, a döntéshozatal átláthatósága, a beeszólás lehetősége, míg kis mértékben javult a viszonylag magas lakossági elégedettség és erősödött a helyi sajtó vélt függetlensége. 2012-ben jelentősen javult a döntéshozói problémaismeret, az igénymegfelelés, az átláthatóság és a részvételi, beeszólási lehetőség indexe, míg jelentősen csökkent a helyi sajtó vélt függetlensége és kis mértékben romlott az általános elégedettség is.

Helyi demokrácia indexek alakulása Székesfehérváron

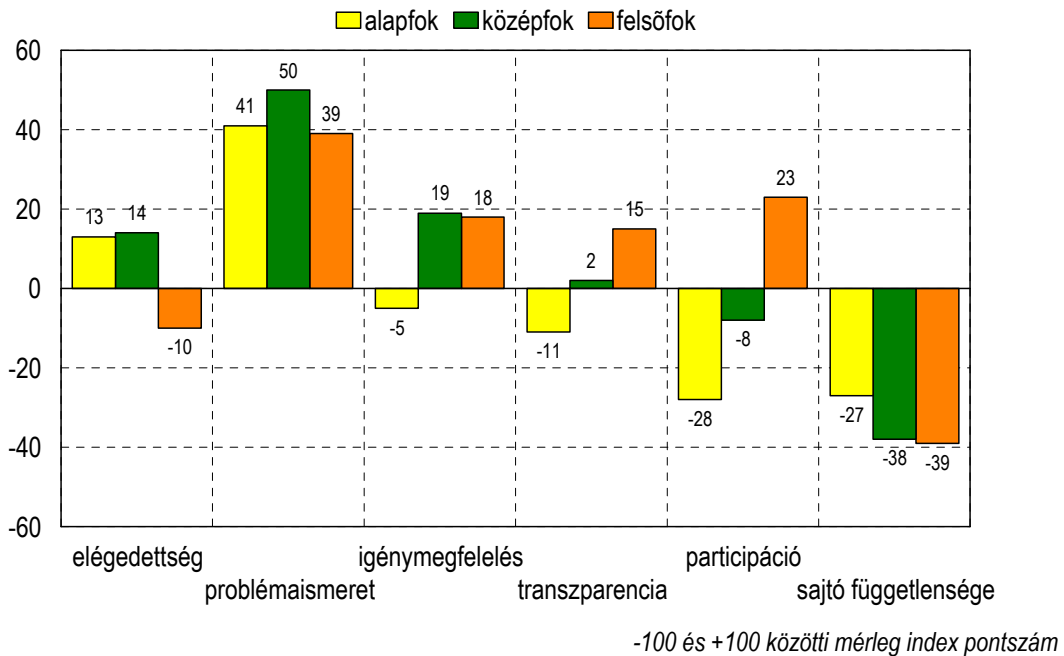

-100 és +100 közötti mérleg index pontszám

Helyi demokrácia indexek alakulása az életkor mentén

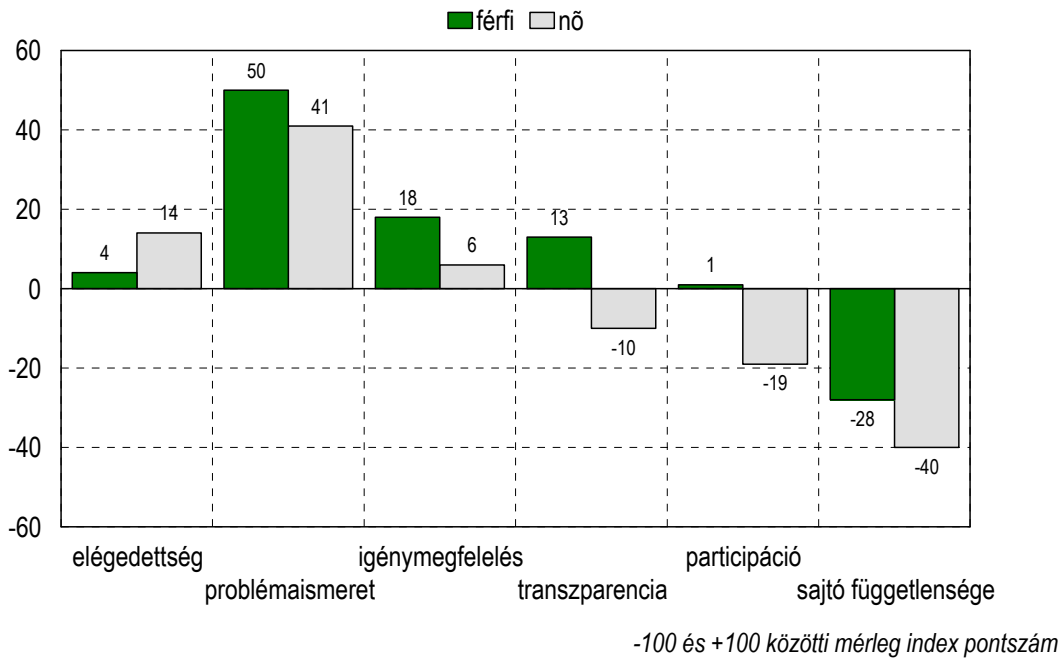

Helyi demokrácia indexek alakulása az iskolai végzettség mentén

Helyi demokrácia indexek alakulása a nemek szerint

Helyi demokrácia indexek a politikai preferencia mentén

